

**KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO
NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTEKÓW**

1. Nazwa
HISTORYCZNY UKŁAD URBANISTYCZNY WRAZ Z TERENEM, NA
KTÓRYM ZNAJDUJE SIĘ ZNACZNA LICZBA ZABYTEKÓW
ARCHEOLOGICZNYCH

2. Czas powstania
1136 r.; XIX w.

3. Miejscowość

M I L I C Z

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

OBSZAR MIASTA

5. Przynależność administracyjna
Województwo dolnośląskie

Powiat milicki

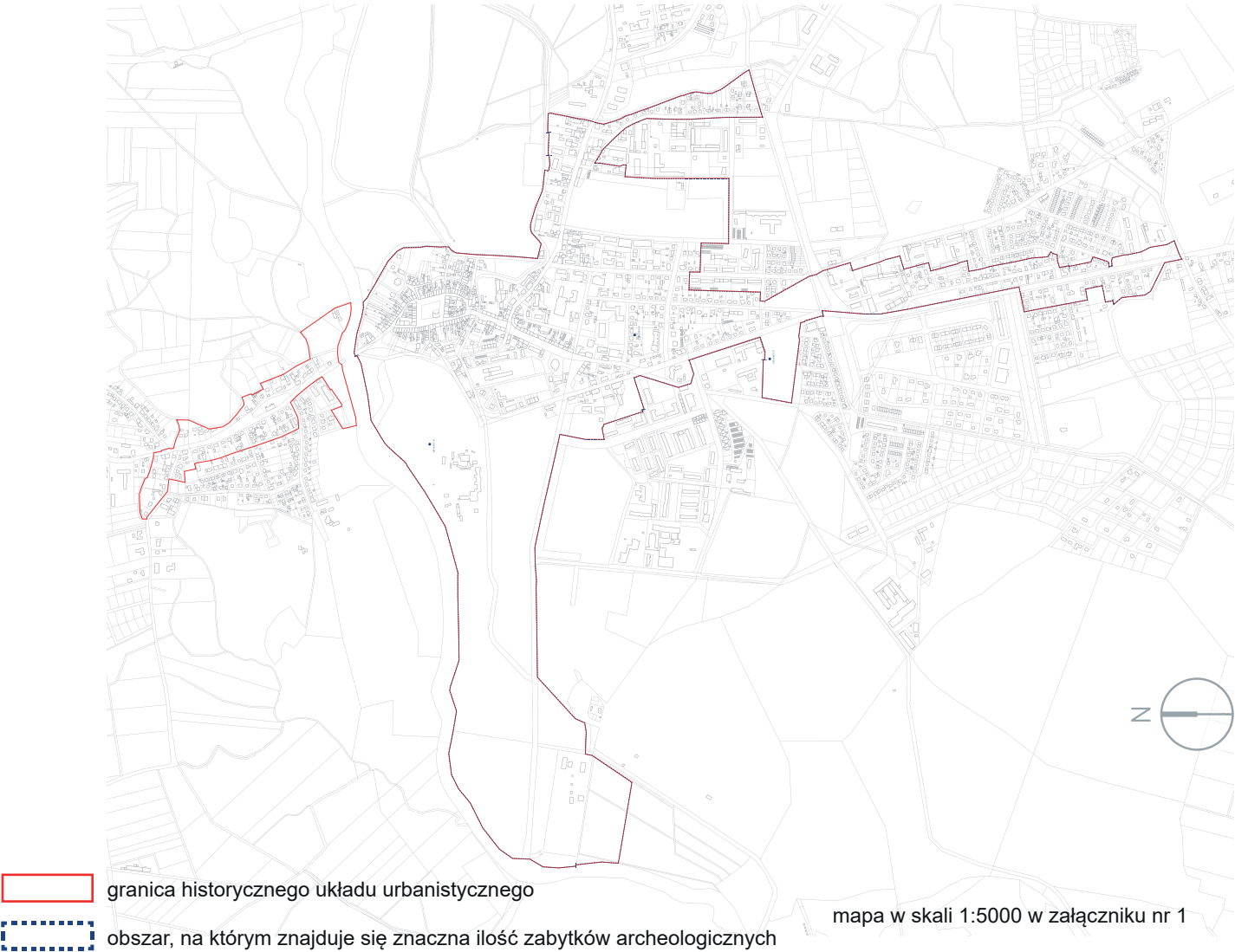
Gmina Milicz

6. Współrzędne geograficzne
51°31'39"N 17°16'17"E

7. Użytkowanie obecne
MIESZKALNE, PRZEMYSŁOWE

8. Stan zachowania

3



10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Nazwa wsi:

1136 r. Milich; 1249 r. Milicz; 1295 r. Milith, Mylicz, Milicium; 1787 r. Militsch; 1845 r. Militsch, Mielicz; 1937 r. Militsch

Historia:

Pierwsza wzmianka pochodzi z bulli papieża Innocentego II z 1136 r. jako Milich. W latach 1164–1358 należał do księstwa wrocławskiego, jednak dziesięcinę w 1336 r. płacono kapitule wrocławskiej. Nie wiadomo, kiedy nastąpiła lokacja na prawie polskim, ale w XIII w. był już wtedy na terenie miejscowości kasztel. W 1323 r. lokowane na prawie niemieckim. W 1358 r. biskupstwo sprzedało miasto wraz z kasztelanią księciu Konradowi I Oleśnickiemu. Za Piastów oleśnickich wybudowano zamek, otoczony później fosą. Ostatni z Piastów oleśnickich zmarł w 1492 r., a miasto z warownią przeszło w ręce Władysława Jagiellończyka, który z kolei przekazał je Zygmunтови Kurzbachowi. Jego synowie podzielili między siebie dolinę Baryczy. Dzięki temu powstały baronaty milicki i żmigrodzki. Mając w Miliczu status wolnego państwa stanowego, ród Kurzbachów sprawował rządy do 1590 r., kiedy Ewa Popelia wyszła za mąż za barona Joachima Maltzana. Wtedy powstał największy rozkwit rezydencjonalny na terenie miasta. Dzięki nim również doszło do uprzemysłowienia miasta i regionu. Powstały manufaktury bawełny i wełny, zakład sukienniczy i przędzalnie. W 1798 r. Milicz stanowił wolne państwo stanowe z prawem fideikomis, na które składało się 17 majątków, podczas gdy sam milicki liczył ok 500 ha ziemi. W 1845 r. w mieście rozwijał się drobny przemysł, powstawały nowe obiekty, rozbudowywano sieć komunikacyjną. W 1850 r. wystawiono nowy ratusz, następnie powstała sieć wodociągowa i kanalizacja. W 1875 r. uruchomiono stację kolejową na linii Oleśnica – Chojnice. W 1894 r. Milicz zyskał połączenie ze Żmigrodem za pomocą wąskotorowej Żmigrodzko-Milickiej Kolei Powiatowej (Trachenberg-Militscher Kreisbahn Aktiengesellschaft), która z kolei w 1899 r. połączyła się z wąskotorówką Wrocławsko-Trzebnicko-Prusicką (Breslau-Trebnitz-Prausnitzer Kleinbahn Aktiengesellschaft. Przed wybuchem I wojny światowej Milicz zamieszkiwało 3780 osób. W okresie międzywojennym Milicz nadal pełnił rolę stolicy powiatu. Do 1939 r. liczba jego mieszkańców wzrosła do 5402. W majątku nadal mieszkali Maltzanowie – ostatnia z rodu była słynna Maria von Maltzan(od 1909 do II wojny światowej).

Układ przestrzenny:

Zachował się historyczny układ, z rynkiem w części centralnej i siecią dróg wokół, zabudowa runku raczej niewysoka, budynek ratusza zniszczony w wyniku działań wojennych. Przebieg murów czytelny jedynie w części wschodniej, w zachodniej części brama. Na obszarze starego miasta zlokalizowany zespół kościelny z cmentarzem, w 1709 r. na zachód w kierunku parku powstaje kościół łaski. Teren na zachód – dawne obszary wokół zamku gotyckiego zagospodarowane na siedzibę Maltzanów zostały znacznie przekształcone w II poł. XVIII w., poczynając od oficyn, a kończąc na przebudowie pałacu w 1799 r. w stylu klasycystycznym wraz z założeniem rozległego parku romantycznego w stylu angielskim. Modernizacje rezydencji odbywały się jeszcze w I ćw. XX w. Ponadto pod koniec XIX w. wyróżniamy wykształcone osiedla, Przedmieście Baryckie (Bartsch Vorstadt) na północnym brzegu rzeki oraz od południa, wzdłuż ulicy Trzebnickiej osiedle Karlów (Karlstadt).

c.d. w załączniku nr 2

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

mżenew 2023
Elzeta Kowaluk